

آغاز: العظم شعارك اللهم و الكبرياء دثارك و العوالم العقلية انوارك؛ انجام: افق الجبروت بمنه و كرم وجوده و نعمه. تم الكتاب و الحمد لله رب العالمين و الصلوة و السلام على محمد و آله الطاهرين وقع الفراغ من تنميته في منتصف شوال في سنة سبع و عشرين و سبع مائة سنة ۷۲۹.

خط: نسخ و نستعلیق، بی کاه، بی تا؛ در آن آمده: «قرء هذه النسخة الشريفة اللطيفة على المولى الفاضل الكامل سلالة العلماء و الحكماء افضل المتعبدين في عصره مولانا كمال بن احمد ... في سبع مائة سبع و تسعين ... حرره اثيرين هادی» [نشریه: ۷-۷۸۶] ۳. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۱۹۵۷۳
بی کاه، بی تا؛ خریداری از فرید تنکابنی [رایانه]

رموز و تدبیر حجر < کیمیا

● رموز وقف / شعر، تجوید / فارسی

romūz-e vaqf

چالوس؛ امام صادق؛ شماره نسخه: ۵۹۲/۲

کا: محمد شفیع بن محمد علی شنگل آبادی، بی تا؛ جلد: تیماج، ۱ گ، ۱۴ سطر، اندازه: ۱۱×۱۸ سم [ف: ۳۱۶-]

● رموز وقف در قرآن / شعر، تجوید / فارسی

romūz-e vaqf dar qor'ān

قیم؛ مرکز مطالعات؛ شماره نسخه: ۹۸۴/۲

آغاز: هی نشان مایه است ای نکته دان xx حکم آن در اصل وقف آمد بدان

خط: نسخ، کا: علی بن رسول، بی تا؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، اص (۱۳ پ)، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۰×۱۵ سم [ف: ۲-۲۴۸]

● رموز وقف نزد قرآء / شعر، تجوید / فارسی و عربی

romūz-e vaqf nazd-e qorrā'

منظومه‌ای است به عربی درباره رموز قاریان قرآن به ترتیب ابجد و سپس رموز سجاوندی به نثر فارسی.

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه: ۸۷۹/۱۹- طباطبائی

آغاز: ابج - الف عن نافع ثم یاؤما xx لقالون ثم الجیم ورش بها انجلا ... رموز وقف قرآن که شیخ سجاوندی گفته، شش است
کا: محمد بن میرزا محمد حسینی، تا: قرن ۱۱؛ کاغذ: اصفهانی، جلد: تیماج عنابی، ۶۶ گ، اندازه: ۱۲×۲۰ سم [ف: ۲۳-۱۷۱]

● رموز الوقوف / تجوید / عربی

rumūz-ul wuqūf

گلستان سعدی نگاشته شده است و در آغاز از آنچه میرزا حبیب الله قآنی در این باب نگاشته (پرشان نامه) یاد می کند.

قیم؛ گلبایگانی؛ شماره نسخه: ۶۶۹۳-۳۴/۶۳

آغاز: یا اله العالمین درمانده ام xx غرق خون بر خنک کشتی رانده ام / دست من گیر مرا فریاد رس xx دست بر سر بند دارم چون مگس / ای گنه آمرز عذر آموز من xx سوختم صدره چه خاهی سوز من؛ انجام: بلکه این قیدها را از خود برداشته استعاره هر کجا فردی مناسبی یافتم در جایش مصرف نمودم. عرض نقشی است از ما باز ماند xx که هستی را نمی بینم بقایی
خط: نستعلیق، بی کاه، تا: ۲ ربیع الاول ۱۲۹۹ ق؛ افتادگی: آغاز؛ جلد: تیماج قهوه‌ای، ۱۱ گ، ۱۲ سطر، اندازه: ۱۶×۱۱ سم [ف: ۴-۲۱۴۰]

رموز واجبات نماز و روزه < اشارات الفقه

● رموز و اصطلاحات کتابهای شهید ثانی / متفرقه / عربی

romūz va estelāhāt-e ketabhā-ye šahīd sāni

تهران؛ شورا؛ شماره نسخه: ۹۰۱۳/۸

آغاز: اصطلاحات شهید علیه الرحمه. الأشهر ای فی الروایة. و الاظهر ای فی الفتوی. و الاشبهه ای فی ما علیه اصل الذهن من المعلومات؛ انجام: و الشهيد هو شيخنا شمس الدين محمد بن علي والقاضي هو ابن البراج والتقى هو ابوالصالح.
خط: نسخ و نستعلیق، بی کاه، تا: با تاریخ ۱۱۳۱ ق؛ مجدول، مصحح، محشی؛ جلد: تیماج مشکى، اص (۱۲۴ ر)، اندازه: ۱۰/۷×۱۶/۴ سم [ف: ۲۹۲-۶۲۵]

● الرموز و الامثال اللاهوتية في الانوار المجردة

الملكو تية / عرفان و تصوف / عربی

ar-rumūz wa-l amṭāl-ul lāhūtiyya fi-l anwār-il mujarradat-il malakūtiyya

شهرزوری، محمد بن محمود، ق ۷ قمری

Šahrzūrī, mohammad ebn-e mahmūd (- 13c)

فلسفه است آمیخته با عرفان. در فهرست بیل (ص ۱۴۸ ش ۱۳۹۳، ۵۰۹ در ۸۵ برگ و مورخ ۱۸۵) و دفتر کتب خانه بشیر آغا چاپ ۱۳۰۳ (ص ۱۲۴ ش ۲۱۸۲ در ۲۴۰ ص) از شمس الدین محمد شهرزوری دانسته شده است، بروکلیمان (۱/۴۶۹) و ذیل (۸۵/۱) نیز به گواهی چند فهرست دیگر چنین نوشته است.

۱. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۴۲۲۲/۱- ف

نسخه اصل: اسکوریال ش ۶۹۶ (فهرست در نیورگک ص ۴۹۲) یا ۶۹۳ (کاسیری ص ۳۰۲)؛ بی کاه، بی تا [فیلمها ف: ۳-۴۰]

۲. رامسر؛ فرید تنکابنی، عبدالوهاب؛ شماره نسخه: ۳۹

MADDE -A) MÜNDÜKTAN SONRA GELEN ÖRÜMAN

01 Kasım 2019

فهرستگان: نسخهای خطی ایران (فخا)؛ جلد شانزدهم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی

DIA 276254

جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۱/۲۰۱۲

Constructing a World of Its Own: A Translation of the Chapter on the World of Image from *Shahrazūri's Rasā'il al-Shajara al-Ilāhiyya*

L.W. Cornelis van Lit and Christian Lange

Introduction

Even though Quṭb al-Dīn Shīrāzī (d. 1310) may have written the more influential commentary on Suhrawardī's (d. 1191) *Ḥikmat al-ishrāq*, it was Shams al-Dīn Shahrazūri (d. 1288) who authored the more original one.¹ Hossein Ziai made a significant contribution towards this appreciation by publishing his edition of *Shahrazūri's Sharḥ Ḥikmat al-ishrāq*, thereby complementing the earlier publication of Quṭb al-Dīn's commentary. In the same spirit, we offer here a translation of Shahrazūri's chapter on the world of image (*ʿālam al-mithāl*) from his *Rasā'il al-shajara al-ilāhiyya*, whose importance was first pointed out by Hossein Ziai.² With this translation we aim to follow the example of John Walbridge's accessible translation of Quṭb al-Dīn Shīrāzī's "epistle of the 'Allāma al-Shīrāzī ascertaining the reality of the world of image."³

The world of image, or imaginable world (*al-ʿālam al-mithālī*), was primarily conceived to provide a way to understand from within the medieval philosophical discourse such religious notions as a physical afterlife and divine inspiration. The world of image, in its fullest state of development, was thought of as a world beyond our earthly world. It is a world in the sense of consisting of all kinds of things such as mountains, seas, plants, animals, not as Platonic Forms but as individual entities in all their particular details such as color, taste, and scent. The world of image is beyond our own world in two ways. Firstly, it is not bound to any physical laws; time and space are fluid concepts invoked and revoked whenever necessary, and entities can be of whatever kind they need

- 1 The research for this translation was supported by the ERC Starting Grant "The Here and the Hereafter in Islamic Traditions" (no. 263308), hosted at Utrecht University. This introduction provides in summary form some of the results which are fully discussed in Lit, L.W.C. van, *The World of Image in Islamic Philosophy*; Lange, C.R., *Paradise and Hell in Islamic Traditions*.
- 2 Ziai, H., "The Illuminationist tradition," p. 478ff.
- 3 Walbridge, J., *The Science of Mystic Lights*, pp. 196–271.

160-178

to be, even the fabulous. Secondly, we cannot ordinarily witness it with our five senses. Only by crossing the boundaries of the physical world, such as may happen in sleep, meditation, or after death, can we reach this world, witness it, and interact with entities in it. The mode in which the soul can achieve this is the imagination, a faculty that is located right at the threshold between the material and the immaterial.

The notion of a world of image can be seen as one of the most important contributions of late medieval Islamic philosophy,⁴ if not already for being unique when compared to other areas of the history of philosophy.⁴ Its development into the notion as summarized here knows three major contributors. A first step was taken by Ibn Sīnā (d. 1037), who spoke of using the imagination after death in order for the soul to have experiences similar to sense perception. In this way, according to Ibn Sīnā, such a soul could 'experience a material Heaven or Hell by imagining it. According to Ibn Sīnā, the imagination is a bodily faculty. Therefore, souls will still need a physical substrate for the faculty of imagination to function. Ibn Sīnā found a suitable candidate for this in the celestial bodies; after death, he suggested, souls can attach to celestial bodies and utilize them to imagine their eschatological fate. Suhrawardī received this idea favorably and developed it further towards an independent, matter-free realm. He did so by suggesting that what we experience were suspended images (*suwar mu'allaqa*), which are images with particular sensory qualities that are "suspended", that is, "in neither a place nor a locus."⁵ Instead, they merely manifest themselves in a place of manifestation (*mazhar*). In this way, Suhrawardī turned celestial bodies from substrates into places of manifestation. Since these suspended images are neither intellects, nor souls, nor bodies, they must be of a fourth ontological category, an additional realm, as Suhrawardī argued. Details concerning these new ideas that Suhrawardī proposed were not always provided in his writings, but the direction of his argumentation was clear. Eventually, it was Shahrazūri who took Suhrawardī's ideas further into that same direction and turned the notion of suspended images into the world of image: independently existing images which together formed a world just like ours, which we can enter and leave by mediation of our imagination. Celestial bodies are not necessary anymore to facilitate this experience.

Whereas in Ibn Sīnā and Suhrawardī, these ideas were only present in parts of their eschatology, in Shahrazūri's writings the world of image procured its

- 4 Already argued for by Henry Corbin, who was one among the first modern scholars to thoroughly study this notion. See Corbin, H., *Terre céleste et corps de résurrection*.
- 5 Suhrawardī, *The Philosophy of Illumination*, p. 138 (§225).

01 Kasım 2019

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

۴۰. اهواز؛ شوستری، محمد؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کتاب، بی‌تا [نشریه: ۷-۷۹۶]
۵۱. تهران؛ ملی؛ شماره نسخه: ۲۷۲۵۰
بی‌کتاب، بی‌تا؛ خریداری از رضا میدانی [رایانه]
۵۲. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۲۶۱۸/۱۷
نسخه تا نیمه فصل ۵ مطلب ۸ است؛ خط: نستعلیق، بی‌کتاب، بی‌تا؛
افتادگی: انجام؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج قهوه‌ای، ۲۵ص (۱۴۳-
۱۶۸)، ۲۳ سطر (۲۲×۱۱/۵)، اندازه: ۲۸×۱۷سم [ف: ۹-۱۴۸۶]
۵۳. تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۳۱۶۲/۲
خط: نسخ، کا: نورالله طالقانی، بی‌کتاب؛ کاغذ: سپاهانی، جلد: تیماج
مشکی، ۶۹گگ (۴۱-۱۰۹)، ۲۰ سطر (۱۵×۷)، اندازه: ۲۰×۱۲/۵سم
۵۴. کرمانشاه؛ نجومی؛ شماره نسخه: بدون شماره
بی‌کتاب، بی‌تا؛ افتادگی: انجام [دلیل المخطوطات: ۱-۲۳۵]
۵۵. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۵۳۳۴/۱
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کتاب، بی‌تا؛ کاغذ: فرنگی، جلد: تیماج قهوه‌ای،
۸۶گگ (۱-۸۶)، ۱۰ سطر [ف: ۱۶-۲۴۶]

● شجرة الالهية / کلام و اعتقادات / فارسی

šajarat-ol elāhīyya

تاریخ تألیف: ۹ ربیع الثانی ۱۰۴۷ق
احتمالاً از تألیفات فیض کاشانی می‌باشد که در الذریعه (ج ۱۳
ص ۲۹ ش ۹۰) به آن اشاره شده است.

شیراز؛ امام عصر؛ شماره نسخه: ۳۹۲/۲

آغاز: در تقسیم موجود بدانکه آنچه عقل از آثار و احکام
خط: نستعلیق، کا: محمد صالح بن اسماعیل طباطبائی، تا: ۱۲۴۰ق؛
۳۶گگ (۱۶-۵۱)، اندازه: ۲۱×۱۳/۵سم [ف: ۱-۱۲۳]

● الشجرة الالهية في علوم الحقایق الربانية / فلسفه / عربی
aš-šajarat-ul-ilāhīyya fī 'ulūm-il-ḥaqāyiq-ir-rabbānīyya

شهرزوری، محمد بن محمود، ق ۷ قمری
šahrzūrī, mohammad ebn-e mahmūd (- 13c)

تاریخ تألیف: ۶۸۰ق

شهرزوری در این کتاب خرده گیری‌های امام فخر رازی را بر
اشارات و نیز پاسخ‌های خواجه نصیرالدین را نقل کرده اما از
خواجه نامی نبرده است. از مقاومات شیخ الهی مکرر یاد کرده و
از رسائل اخوان الصفا بدین گونه نقل می‌کند: «قال صاحب
اخوان الصفا». صدرالمتألهین از این کتاب یاد کرده و آقای
مشکوه در مقدمه درة التاج نوشته‌اند: قطب الدین مطالب فلسفی
را از شجرة الهیه و ... ترجمه کرده است (مقدمه ج اول درة التاج
چاپ تهران). شجرة الهیه مشتمل است بر پنج «رساله»: رساله ۱.

مشکی، ۳۸گگ، ۱۹ سطر، اندازه: ۱۵×۱۰سم [ف: ۵-۲۳۷۹]

۴۱. مشهد؛ الهیات؛ شماره نسخه: ۱۹۴۹۳/۱ عکسی
آغاز: برابر

نسخه اصل: دانشگاه تهران، ش ۱۷۷۲؛ خط: نسخ، کا: میرزا
یوسف بن علی حائری، تا: چهارشنبه ۱۱ جمادی الثاني ۱۳۱۹ق؛
تملک: حسن بن مهدی بن علی علوی قاطمی حسنی حسینی
طباطبائی با مهر «حسن الطباطبائی»؛ جلد: مقوا، ۳۴گگ (۱-۳۴)، ۲۳
سطر، اندازه: ۲۰×۱۶/۵سم [ف: ۳-۱۳۳۳]

۴۲. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۶۲/۱

خط: نسخ، کا: علی بن ملاعباس علی شاهرخی هراتی خراسانی،
تا: ۱۳۱۹ق، جا: کربلا؛ کاغذ: سفید، جلد: تیماج سرخ، ۱۴۶ص
(۱-۱۴۶)، ۲۳ سطر (۱۸×۸)، اندازه: ۲۵×۱۵سم [ستا: ف: ۱-۳۱]

۴۳. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۲۰۶۴۱

آغاز: برابر؛ انجام: نوع الانواع الی حادی عشر
خط: نستعلیق، کا: سید احمد صفائی خوانساری، تا: ۱۳۲۱ق؛
تذکر: شماره بازیابی تصحیح شد؛ کاغذ: نخودی، جلد: مقوا،
۴۷گگ، ۲۱ سطر [اهدائی ف: ۳۷۶]

۴۴. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۷۸۹۱
آغاز: بسمله. الحمدلله وحده؛ انجام: ایقاع الحساب و الله الموفق ...
علی بن الحسن الطباطبائی

خط: نسخ، کا: تبریزی، مهدی، تا: ۱۳۵۰ق [رایانه]

۴۵. تهران؛ دائرة المعارف؛ شماره نسخه: ۱۲۲۵/۸
آغاز و انجام: برابر
خط: نستعلیق شکسته، کا: یدالله (کجوری، نظریاک)، تا: ۱۳۵۶ق؛
۱۰۵ص (۴۶۹-۵۷۳) [ف: ۳-۱۷۸]

۴۶. مشهد؛ رضوی؛ شماره نسخه: ۱۰۶۱۰
آغاز: برابر؛ انجام: و صلوات بر نبی و آل او باد تا روز قیامت.
خط: نستعلیق، کا: ابوالقاسم رفیعی مهرآبادی، تا: ۸ اسفند
۱۳۴۹ش؛ کتاب و واقف متخلص به «نزهت» نسخه را تصحیح
نموده و در پایان گفتاری در ۲۰ برگ درباره این کتاب نگاشته؛
واقف: ابوالقاسم رفیعی مهرآبادی، خرداد ۱۳۵۰؛ کاغذ: مشقی،
۱۱۷گگ، ۱۰ سطر، اندازه: ۲۱×۱۷سم [ف: ۱۱-۱۷۷]

۴۷. تهران؛ مجلس؛ شماره نسخه: ۱۰۰۹۹/۱
آغاز: و آنچه در کلام مجید وارد شده حکایت عن قول نوح علیه
السلام؛ انجام: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کتاب، بی‌تا؛ افتادگی: آغاز؛ اندازه: ۲۰×۹/۵سم [ف:
۳۲-۱۲۱]

۴۸. قم؛ کلیاتگانی؛ شماره نسخه: ۵۹/۲۸-۸۸۰۸/۲
آغاز: برابر
خط: نستعلیق، بی‌کتاب، بی‌تا؛ ۳۲گگ (۱۴-۴۵)، ۲۴ سطر، اندازه:
۲۳×۱۲سم [ف: ۵-۲۳۷۹]

۴۹. تبریز؛ ثقة الاسلام؛ شماره نسخه: بدون شماره ۲/۵
بی‌کتاب، بی‌تا [نشریه: ۷-۵۳۹]

فهرستگان: نسخ‌های خطی ایران (فخا)؛ جلد مجیدم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی

DIA 276256

جمهوری اسلامی ایران؛ ۱۳۹۱/۲۰۱۳